
ПРОГЛААС

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”

кн. 1, 2013 (год. XXII), ISSN 2367-8585

ЮБИЛЕИ

ПРОФ. Д.Ф.Н. ХИЛМАР ВАЛТЕР

НА 80 ГОДИНИ

Хилмар Валтер е роден на 13 февруари 1933 г. в гр. Лайпциг, Германия. Следва една година славистика в Лайпцигския университет, след което поради забелязаните от преподавателите му лингвистични заложби е изпратен за пълен курс на обучение в Софийския университет (1952 г.). През 1957 г. завършва специалността българска филология, връща се в Лайпциг, където веднага започва аспирантура по българистика. През 1961 г. защитава първия си докторат върху възвратните глаголи в българския език, по-късно, през 1974 г., защитава и голям докторат, с което придобива научната степен „хабилитиран доктор по филология“ (= доктор на филологическите науки). Темата на втория му докторат е върху темпоралната и модалната семантика на българските лични глаголни форми.

Научната и преподавателската кариера на Хилмар Валтер изцяло са свързани с Лайпцигския университет, където славистиката има изключителни постижения още от времето на младограматиците. Той работи като университетски преподавател от 1958 до 1992 г., като преминава през асистентските длъжности, след това става доцент (1964) и редовен професор по българистика (1975).

Проф. Хилмар Валтер се утвърждава като един от най-добрите немски българисти и слависти изобщо, специалист по съпоставително езикознание, теория и практика на превода, теоретична лингвистика. Има изключителни приноси в областта на лингвистичната българис-

тика (особено глаголна проблематика), съпоставителното немско-българско езикознание, история на лингвистиката и пр. Автор е на многобройни публикации в посочените области – книги, студии и статии, речници, учебници и др.

Проф. Валтер е работил и като гост-професор във Великотърновския университет (1983–1986). Става почетен доктор на университета през 1989 г. Тук той чете лекции и води семинари по теория и практика на превода, а също и по немско-българска съпоставителна граматика. Извоюва си име на изтъкнат специалист в посочените области, поради което по-късно води същите дисциплини и в други български университети – Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Новия български университет и др. В последните години активно се включва като лектор в магистърските програми по транслатология на Великотърновския и на Новия български университет проф. Валтер никога не прекъсва контактите си с Великотърновския университет. Като лектор, консултант, рецензент и пр.

Носител е на орден „Кирил и Методий“, първа степен (1975). Почетен доктор е и на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (2008).

Проф. д.ф.н. Хилмар Валтер има огромни заслуги за развитието, утвърждаването и популяризирането на българистиката в Германия и в другите немскоезични страни. Като отличен познавач и приятел на България – на нейния език, на историята, културата, менталитета и ценностите на българите, в продължение на дълги години той работи за добрия образ на страната и народа, отстоява българските каузи по лингвистични и други въпроси както в Германия, така и в много други страни в Европа и по света, в които името му на изтъкнат учен българист и славист буди уважение и респект.

По случай неговата 70-годишнина Великотърновският университет организира през 2003 г. колоквиум, в който вземат участие най-изтъкнати български лингвисти от цялата страна, аи колеги на юбиляря от Германия (вж. *Сборник от колоквиума по повод на 70-годишнината на професор Хилмар Валтер, почетен доктор на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“*. В. Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, 2005). Освен докладите,

разпределени в три секции („Съпоставително изследване на немския и българския език и проблеми на превода“, „Проблеми на съвременния български език“, „Немско-български културни и научни взаимоотношения“), сборникът включва две подробни статии за живота и творческия път на Х. Валтер от В. Въртов и Б. Байчев, както и пълна библиография на трудовете му до 2004 г., изготвена от Ал. Ковачев. През 2007 г. университетът издава *Избрани лингвистични трудове*“ на проф. Хилмар Валтер (Велико Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“), където са поместени 36 негови статии и студии. Много от тях, първоначално публикувани на немски, специално са преведени за нуждите на сборника. Подборът на трудовете, извършен от самия автор, има представителен характер за тематичните области, в които работи Х. Валтер от 60-те години на XX век до днес: съвременен български език, съпоставително изследване на българския език, преводознание, балканистика, история на българистиката и на немско-българските отношения.

Във връзка с неговата 80-годишнина през март 2013 г. Катедрата по съвременен български език направи предложение, подкрепено единодушно от Факултетският съвет на Филологическия факултет, да бъде издигната кандидатурата на проф. д.ф.н. Хилмар Валтер за чуждестранен член на Българската академия на науките заради неговия съществен принос за развитието и популяризирането на лингвистичната българистика в България и Германия и за издигането на нейния международен престиж.

В миналото Лайпциг и Лайпцигският университет са дали две знакови имена с непреходни приноси в областта на българистиката, славистиката и балканистиката: Август Лескин, чуждестранен член на Българското книжовно дружество от 1884 г., и Густав Вайганд, чуждестранен член на Българското книжовно дружество от 1902 г. Август Лескин остава в историята и като учения, който прави опити да наложи за международна употреба термина “старобългарски език”, като дава именно това наименование на своята прочута граматика, влязла по-късно в основата на учебниците по старобългарски език на Любомир Милетич и Кирил Мирчев. Малцина са чуждестранните учени, които оперират с този термин. Хилмар Валтер, автор на предговора към фототипното издание на този труд от 1981 г., спе-

циално акцентува на този факт. Густав Вайганд е основател на балканологията, автор на първата научна граматика на българския език, написана на немски, от 1907 г., съставител на многократно преиздавани българско-немски и немско-български речници. По негова инициатива и със скромната финансова подкрепа на българското министерство на просвещението в университета се основава Семинар (институт) за български език (1906), където пръв български лектор е младият тогава, току-що защитил доктората си, а по-късно академик Стоян Романски.

Проф. д.ф.н. Хилмар Валтер е талантлив и усърден продължител на делото на Август Лескин и Густав Вайганд. Сам той посвещава немалко време и сили за проучване на творчеството им и за описване на заслугите им към българската наука и България. Напълно заслужено той би станал третият в тази редица чуждестранен член на БАН.

Не е пресилено да се твърди, че днес проф. Валтер е най-изтъкнатият чуждестранен лингвист българист не само в немскоезичния свят, но и в света.

Стоян Буров